

הַגְּזֹרָה מְלַמֵּעָלָה, וְנוֹתַנָּת חַיִּים לְבַעֲלֶיהָ.

אָמַר רַבִּי תַנְחֻמוֹס, נַחְזֹר אֲנִי לְמַה שֶּׁהִתְחַלְנוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, (ישעיה מב ה) כִּי אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם. בְּרָא גּוֹף שְׁלֵהֶם מֵאֵין, וְאַחַר כֵּן נָטָה אוֹתָם כְּאֵהָל. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שם מ) וַיִּמְתַּחֵם כְּאֵהָל לְשַׁבֵּת. וְכֵן הוֹנָא אָמַר מִכָּאן, הַנוּטָה כְּדֵק שְׁמַיִם.

רַקַּע הָאָרֶץ וַצֹּאֲצָאֶיהָ (שם מב) - רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַתְּפִשֵּׁט בַּהּ כָּל הַצְּבוֹרוֹת וְהַכַּחוֹת שְׁבָה. נִתְּן נִשְׁמָה לְעַם עֲלִיָּה - לְאַחַר שֶׁהִיא עֲשֵׂתָה הַגּוֹף, אֲנִי נִתְּמִי הַנִּשְׁמָה עֲלֶיהָ. מַה זֶה עֲלִיָּה? עַל אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה הַגּוֹף שֶׁעֲשֵׂתָה. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, עֲלִיָּה - לְאוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים עַל כַּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נִתְּמִי הַנִּשְׁמָה.

וְרוּחַ לְהוֹלִכֵם בָּהּ, לְאוֹתָם הַמְּשַׁתְּפִים בָּהּ בְּכַחוֹתֶיהָ, שְׂאִין לָהֶם אֶלֶּא אוֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה, הַנִּקְרָאָה רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמִטָּה לְאָרֶץ. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נִתְּן נִשְׁמָה לְעַם עֲלִיָּה, הַשּׁוֹלְטִים עֲלֶיהָ עַל כַּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נִשְׁמָה קְדוּשָׁה הַגְּזֹרָה מְלַמֵּעָלָה. אֲבָל לְהוֹלִכֵם בָּהּ, הַמְּשַׁתְּפִים עִמָּה בְּכַחוֹתֶיהָ, אֵין לָהֶם אֶלֶּא רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמִטָּה לְאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וְרוּחַ לְהוֹלִכֵם בָּהּ.

פְּרָשָׁה ה'. (בראשית ב, ח) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֵן מִקְדָּם. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא אָמְרוּ שְׁנֵיהֶם, כְּתוּב (שיר ו) אֵל גִּנַּת אֲגוֹז יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת בְּאֵבִי הַנְּחַל, רֵאָה כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִרְהֵר וּלְדַקְדַּק בְּלִבּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וּלְדַקְדַּק בְּכָל עֲנִינּוֹ, וּיְהִרְהֵר בְּלִבּוֹ שְׁלֵא כְּרָאוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִתְּן בּוֹ נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה וּמַעֲלָה עַל שְׂאֵר בְּרִיּוֹתָיו, אֶלֶּא לְהִרְהֵר בְּעִבּוֹדָתוֹ, וּלְהִדְבֵּק בּוֹ, וְלֹא יִלֵּךְ אַחֲרֵי הַהֶבֶל.

הַגְּזֹרָה מְלַמֵּעָלָה, וְנוֹתַנָּת חַיִּים לְבַעֲלֶיהָ. אָמַר רַבִּי תַנְחֻמוֹס, נַחְזֹר אֲנִי לְמַאי דְשִׁרִינָן בְּקַדְמִיתָא. (ישעיה מב ה) כִּי אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם. בְּרָא גּוֹף שְׁלֵהֶם מֵאֵין, וְאַחַר כֵּן נָטָה אוֹתָם כְּאֵהָל. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (שם מ כב) וַיִּמְתַּחֵם כְּאֵהָל לְשַׁבֵּת. רַב הוֹנָא אָמַר מִהֲכָא, (שם) הַנוּטָה כְּדֵוּק שְׁמַיִם.

רוֹקַע הָאָרֶץ וַצֹּאֲצָאֶיהָ, ר' יִצְחָק אָמַר, הַתְּפִשֵּׁט בַּהּ כָּל הַצְּבוֹרוֹת וְהַכַּחוֹת שְׁבָה. שְׂנַאֲמַר, נִתְּן נִשְׁמָה לְעַם עֲלִיָּה, לְאַחַר שֶׁהִיא עֲשֵׂתָה הַגּוֹף, אֲנִי נִתְּמִי הַנִּשְׁמָה עֲלֶיהָ. מַאי עֲלִיָּה, עַל אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה הַגּוֹף שֶׁעֲשֵׂתָה. ר' חִיָּיא אָמַר, עֲלִיָּה לְאוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים עַל כַּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נִתְּמִי הַנִּשְׁמָה.

וְרוּחַ לְהוֹלִכֵם בָּהּ, לְאוֹתָם הַמְּשַׁתְּפִים בָּהּ בְּכַחוֹתֶיהָ, שְׂאִין לָהֶם אֶלֶּא אוֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה, הַנִּקְרָאָה (קהלת ג כא) רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמִטָּה לְאָרֶץ. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר נִתְּן נִשְׁמָה לְעַם עֲלִיָּה, הַשּׁוֹלְטִים עֲלֶיהָ עַל כַּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נִשְׁמָה קְדוּשָׁה הַגְּזֹרָה מְלַמֵּעָלָה. אֲבָל לְהוֹלִכֵם בָּהּ הַמְּשַׁתְּפִים עִמָּה בְּכַחוֹתֶיהָ, אֵין לָהֶם אֶלֶּא רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת לְמִטָּה לְאָרֶץ. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, וְרוּחַ לְהוֹלִכֵם בָּהּ. פְּרָשָׁתָא הַ וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֵן מִקְדָּם.

ר' יוֹסִי וְר' חִיָּיא אָמְרִי תְרוּוִיָּהוּ, כְּתִיב (שה"ש ו יא) אֵל גִּנַּת אֲגוֹז יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת בְּאֵבִי הַנְּחַל, רֵאָה, כִּמְהָ יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִרְהֵר וּלְדַקְדַּק בְּלִבּוֹ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּלְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו, וּלְדַקְדַּק בְּכָל עֲנִינּוֹ, וּיְהִרְהֵר בְּלִבּוֹ, שְׁלֵא כְּרָאוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִתְּן בּוֹ נִשְׁמָה עֲלִיוֹנָה, וּמַעֲלָה עַל שְׂאֵר בְּרִיּוֹתָיו, אֶלֶּא לְהִרְהֵר בְּעִבּוֹדָתוֹ, וּלְהִדְבֵּק בּוֹ, וְלֹא יִלֵּךְ אַחֲרֵי הַהֶבֶל.